

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport

RESOLUCIÓ de 19 d'abril de 2021, de la Direcció General de Cultura i Patrimoni, per la qual s'incoa un expedient per a declarar bé immaterial de rellevància local l'Albà de l'Alcora. [2021/4138]

L'article 1.3 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, estableix que formen part del patrimoni cultural valencià, en qualitat de béns immaterials del patrimoni etnològic, les creacions, els coneixements, les tècniques, les pràctiques i els usos més representatius i valuosos de les formes de vida i de la cultura tradicional valenciana.

Els articles 15.5 i 55 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, estableix que s'inclouran en la secció cinquena de l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià, amb la qualificació de béns immaterials de rellevància local, aquelles creacions, coneixements, pràctiques, tècniques, usos i activitats més representatives i valuosos de la cultura i les formes de vida tradicionals valencianes. Igualment, s'hi inclouran els béns immaterials que siguen expressions de les tradicions del poble valencià en les seues manifestacions musicals, artístiques, gastronòmiques o d'oci, i en especial aquelles que han sigut objecte de transmissió oral i les que mantenen i potencien l'ús del valencià.

Vistos els informes tècnics favorables a la incoació de l'expedient de declaració de bé immaterial de rellevància local emesos pel Servei de Patrimoni Cultural i per la Comissió Tècnica per a l'Estudi i Inventari del Patrimoni Immaterial, i de conformitat amb aquests; fent ús de les facultats que confereix l'article 56 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià; l'article 22 del Decret 186/2017, de 24 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament orgànic i funcional de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport; i l'article 19.1 del Decret 62/2011, de 20 de maig, pel qual es regula el procediment de declaració i el règim de protecció dels béns de rellevància local, resolc:

Primer

Incoar un expedient per a declarar bé immaterial de rellevància local l'Albà de l'Alcora i inscriure'l en la secció cinquena de l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià.

Segon

En atenció a allò que disposa l'article 56 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat Valenciana, del patrimoni cultural valencià, en l'annex que s'adjunta a aquesta resolució es determinen els valors del bé que justifiquen aquesta declaració i es descriuen els detalls que permeten identificar-lo amb precisió.

Tercer

La protecció de l'Albà de l'Alcora com a patrimoni cultural immaterial es concretarà en les mesures següents:

- a) Realitzar labors d'identificació, descripció, investigació, estudi i documentació amb criteris científics.
- b) Incorporar els testimonis disponibles a suports materials que garantisquen la seua protecció i preservació.
- c) Vetlar pel normal desenvolupament i la pervivència d'aquesta manifestació cultural, així com tutelar la conservació dels seus valors tradicionals i la transmissió a les generacions futures.

Qualsevol canvi que sobrepassa el desenvolupament normal dels elements que formen aquesta manifestació cultural haurà de comunicar-se a la direcció general competent en matèria de patrimoni cultural per a la seua autorització administrativa, si és el cas, i consegüent modificació d'aquesta resolució.

Les accions de salvaguarda que es projecten hauran de tindre en compte, de manera molt especial, els riscos de desvirtuació que podrien derivar-se del turisme massiu, així com la necessitat de valorar i protegir adequadament els oficis tradicionals associats a aquesta manifestació.

La gestió del patrimoni cultural protegit per aquesta declaració de bé de rellevància local immaterial correspon a l'Ajuntament de l'Alcora i al Col·lectiu Pro Defensa de l'Albà.

Conselleria de Educación, Cultura y Deporte

RESOLUCIÓN de 19 de abril de 2021, de la Dirección General de Cultura y Patrimonio, por la cual se incoa un expediente para declarar bien inmaterial de relevancia local la Albà de l'Alcora. [2021/4138]

El artículo 1.3 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del patrimonio cultural valenciano, establece que forman parte del patrimonio cultural valenciano, en calidad de bienes inmateriales del patrimonio etnológico, las creaciones, los conocimientos, las técnicas, las prácticas y los usos más representativos y valiosos de las formas de vida y de la cultura tradicional valenciana.

Los artículos 15.5 y 55 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del patrimonio cultural valenciano, establece que se incluirán en la sección quinta del Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano, con la calificación de bienes inmateriales de relevancia local, aquellas creaciones, conocimientos, prácticas, técnicas, usos y actividades más representativas y valiosas de la cultura y las formas de vida tradicionales valencianas. Igualmente se incluirán los bienes inmateriales que sean expresiones de las tradiciones del pueblo valenciano en sus manifestaciones musicales, artísticas, gastronómicas o de ocio, y en especial aquellas que han sido objeto de transmisión oral y las que mantienen y potencian el uso del valenciano.

Vistos los informes técnicos favorables a la incoación del expediente de declaración de bien inmaterial de relevancia local emitidos por el Servicio de Patrimonio Cultural y por la Comisión Técnica para el Estudio e Inventario del Patrimonio Inmaterial, y en conformidad con estos; en uso de las facultades que confiere el artículo 56 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del patrimonio cultural valenciano; el artículo 22 del Decreto 186/2017, de 24 de noviembre, por el cual se aprueba el Reglamento orgánico y funcional de la Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte; y el artículo 19.1 del Decreto 62/2011, de 20 de mayo, por el cual se regula el procedimiento de declaración y el régimen de protección de los bienes de relevancia local, resuelvo:

Primero

Incoar un expediente para declarar bien inmaterial de relevancia local la Albà de l'Alcora y proceder a su inscripción en la sección quinta del Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano.

Segundo

En atención a aquello que dispone el artículo 56 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat Valenciana, del patrimonio cultural valenciano, en el anexo que se adjunta a esta resolución se determinan los valores del bien que justifican esta declaración y se describen los detalles que permiten identificarlo con precisión.

Tercero

La protección de la Albà de l'Alcora como patrimonio cultural inmaterial se concretará en las medidas siguientes:

- a) Realizar labores de identificación, descripción, investigación, estudio y documentación con criterios científicos.
- b) Incorporar los testimonios disponibles a apoyos materiales que garanticen su protección y preservación.
- c) Velar por el normal desarrollo y la pervivencia de esta manifestación cultural, así como tutelar la conservación de sus valores tradicionales y su transmisión a las generaciones futuras.

Cualquier cambio que sobrepasa el desarrollo normal de los elementos que forman esta manifestación cultural tendrá que comunicarse a la dirección general competente en materia de patrimonio cultural para su autorización administrativa, si es el caso, y consiguiendo modificación de esta resolución.

Las acciones de salvaguarda que se proyectan tendrán que tener en cuenta, de manera muy especial, los riesgos de desvirtuación que podrían derivarse del turismo masivo, así como la necesidad de valorar y proteger adecuadamente los oficios tradicionales asociados a esta manifestación.

La gestión del patrimonio cultural protegido por esta declaración de bien de relevancia local inmaterial corresponde al Ayuntamiento de l'Alcora y al Colectivo Pro Defensa de l'Albà.

Quart

Notificar la present resolució a les persones interessades en el procediment.

València, 19 d'abril de 2021.– La directora general de Cultura i Patrimoni: Carmen Amoraga Toledo.

ANNEX

1. Exposició de motius: l'Albà de l'Alcora és una manifestació cultural singular, una composició musical de caràcter popular arrelada en les més antigues tradicions del territori valencià. Com moltes altres tradicions de transmissió oral, dels seus orígens i evolució se sap poc. L'Albà forma part, però, del conjunt de música popular o tradicional que s'ha anat transmetent de generació en generació, evolucionant i adquirint particularitats en cada zona, però mantenint en essència moltes característiques compartides o comunes.

2. Dades sobre el bé objecte de la declaració

2.1. Denominació: l'Albà de l'Alcora

2.2. Localitat: l'Alcora

2.3. Antecedents històrics:

La primera referència documentada de la interpretació d'*albaes* a l'Alcora es remunta al segle XVII. Es tracta d'un escrit del bisbe de Tortosa Juan Bautista Veschi, datat el 30 d'octubre de 1645, que en una de les seues visites pastorals prohibeix «bajo pena de excomunió, a los que siguen la costumbre de cantar albaes, que ataquen el honor de los recién casados en su noche de bodas». Cita curta però que conté dades molt interessants perquè ens indica, per una banda, que el cant d'albades a l'Alcora ja té en aquell moment la consideració de «costum», i per tant una certa antiguitat i acceptació; per altra banda, ens informa també de la destinació del cant, o si més no una de les destinacions: els novençans. Però llegint amb deteniment el breu text del bisbe Veschi, veiem que no prohibeix les albades, sinó només aquelles que atempten contra l'honor dels novençans en la nit de noces. Cal suposar que es cantarien albades també amb altres temes o amb altres destinataris.

S'extrau d'aquesta cita de 1645, per tant, que a l'Alcora a la primera meitat del segle XVII es cantaven albades de diferent temàtica, i algunes d'aquestes eren considerades poc decoroses, raó per la qual foren prohibides. Se'n seguirien cantant, però, amb altres lletres amb altres continguts o arguments. Potser també d'irrespetuoses, de manera més o menys clandestina. Però, i abans de 1645? Els orígens de l'Albà de l'Alcora, com de moltes altres manifestacions musicals populars, no es poden concretar.

És una composició poeticomusical que es va configurant al llarg dels segles i que participa de moltes característiques de la resta de manifestacions musicals tradicionals del territori valencià, de l'àmbit històric de l'antiga Corona d'Aragó i de la resta de la península. Presenta característiques que podrien enllaçar amb la poesia trobadoresca provençal, en especial amb alguns gèneres com l'alba, de temàtica amorosa, que són composicions poètiques dels segles XII i XIII que es cantaven a l'alba, expressant l'angoixa dels amants quan s'havien de separar després d'haver passat la nit junts. Potser aquest origen amorós encara perviu al segle XVII, evolucionat, adaptat i satiritzat, en les albades que el bisbe Veschi prohibeix.

Dins aquest gènere trobadoresc, en el segle XIII comencen a aparèixer també albades religioses, que si bé no són tan abundants com les amoroses, exemplifiquen la versatilitat d'aquestes composicions i es canten també a la matinada, com a exaltació de la glòria divina, de la Mare de Déu, i en contraposició a la nit, que amb la seua foscor representa les temptacions i el pecat.

Aquest corrent trobadoresc, de tradició oral, també comparteix elements dels *zéjel*, gènere poètic cantat desenvolupat pels mossàrabs, que solia acompanyar-se amb la música de determinats instruments (llaüt, tambor, castanyoles, flauta...) que podia ser de tema amorós o burleta. Ramón Menéndez Pidal, en el seu article «Cánticos románicos andalusíes» (1951) ja adverteix de l'existència de *zéjels* en forma d'albada, que podrien haver influït en la lírica trobadoresca provençal abans esmentada, i que parlarien per tant d'un origen barrejat i multicultural d'aquest corrent de música popular. Prova d'aquestes arrels incertes

Cuarto

Notificar la presente resolución a las personas interesadas en el procedimiento.

València, 19 de abril de 2021.– La directora general de Cultura y Patrimonio: Carmen Amoraga Toledo.

ANEXO

1. Exposición de motivos: la Albà de l'Alcora es una manifestación cultural singular, una composición musical de cariz popular arraigada en las más antiguas tradiciones del territorio valenciano. Como otras muchas tradiciones de transmisión oral, de sus orígenes y evolución se sabe poco. La Albà forma parte del conjunto de música popular o tradicional que se ha ido transmitiendo de generación en generación, evolucionando y adquiriendo particularidades en cada zona, pero manteniendo en esencia muchas características compartidas o comunes.

2. Datos sobre el bien objeto de la declaración

2.1. Denominación: la Albà de l'Alcora

2.2. Localidad: L'Alcora

2.3. Antecedentes históricos:

La primera referencia documentada de la interpretación de *albaes* en L'Alcora se remonta al siglo XVII. Se trata de un escrito del obispo de Tortosa Juan Bautista Veschi, datado el 30 de octubre de 1645, que en una de sus visitas pastorales prohíbe «bajo pena de excomunió, a los que sigan la costumbre de cantar albaes, que atacan el honor de los recién casados en su noche de bodas». Cita corta pero que contiene datos muy interesantes porque nos indica, por un lado, que el canto de albades en L'Alcora ya tiene en aquel momento la consideración de «costumbre», y por tanto cierta antigüedad y aceptación; por otro lado, nos informa también del destino del canto, o cuando menos uno de los destinos: los recién casados. Pero leyendo con detenimiento el breve texto del obispo Veschi, vemos que no prohíbe las albades, sino solo aquellas que atentan contra el honor de los recién casados en la noche de boda. Hay que suponer que se cantarían albades también con otros temas o con otros destinatarios.

Se extrae de esta cita de 1645, por lo tanto, que en L'Alcora en la primera mitad del siglo XVII se cantaban albades de diferente temática, siendo algunas de ellas consideradas poco decorosas, razón por la cual fueron prohibidas. Se seguirían cantando, pero, con otras letras con otros contenidos o argumentos. Quizás también de irrespetuosas, de manera más o menos clandestina. ¿Y antes de 1645? Los orígenes de la Albà de l'Alcora, como de otras muchas manifestaciones musicales populares, no se pueden concretar.

Es una composición poético-musical que se va configurando a lo largo de los siglos y que participa de muchas características del resto de manifestaciones musicales tradicionales del territorio valenciano, del ámbito histórico de la antigua Corona de Aragón y de resto de la península. Presenta características que podrían enlazar con la poesía trobadoresca provenzal, en especial con algunos géneros como el alba, de temática amorosa, que son composiciones poéticas de los siglos XII y XIII que se cantaban al amanecer, expresando la angustia de los amantes cuando se tenían que separar después de haber pasado la noche juntos. Quizás este origen amoroso todavía pervive en el siglo XVII, evolucionado, adaptado y satiritizado, en las albades que el obispo Veschi prohíbe.

Dentro de este género trobadoresco, en el siglo XIII empiezan a aparecer también albades religiosas, que si bien no son tan abundantes como las amorosas, ejemplifican la versatilitat de estas composiciones y se cantan también de madrugada, como exaltación de la gloria divina, de la Virgen María, y en contraposición por la noche, que con su oscuridad representa las tentaciones y el pecado.

Esta corriente trobadoresca, de tradición oral, también comparte elementos de los *zéjel*, género poético cantado desarrollado por los mozárabes, que solía acompañarse con la música de determinados instrumentos (laúd, tambor, castañuelas, flauta...) que podía ser de tema amoroso o burlesco. Ramón Menéndez Pidal, en su artículo «Cánticos románicos andalusíes» (1951) ya advierte de la existencia de *zéjels* en forma de albada, que podrían haber influido en la lírica trobadoresca provenzal antes mencionada, y que hablarían por lo tanto de un origen mezclado y multicultural de esta corriente de música popular. Prueba de

i plurals és la presència, en l'Albà de l'Alcora, de diferents ritmes o compassos, com ara el *zorrico* (compàs de 5/8), d'origen basc. O la jota, que segons el prestigiós antropòleg Julio Caro Baroja té possibles influències morisques perquè en el seu origen presenta una distribució semblant a l'agricultura hortícola (valls de l'Ebre i Baix Aragó, Comunitat Valenciana i Múrcia).

És de suposar, però, que d'aquelles albaades fins a les que hui es canten a l'Alcora hi ha hagut certa evolució, tot mantenint l'essència de la partitura (amb una instrumentació més complexa, això sí), la motivació de la seua interpretació o fins i tot els horaris, doncs ja no s'interpreten a trenc d'alba, sinó en plena nit (l'albà a la Mare de Déu i l'albà a l'alcalde, després de la missa del gall).

Un interessant document ens aporta valuosa informació per a confirmar com l'Albà de l'Alcora ha anat variant la seua estructura en funció d'aportacions dels mateixos participants i de les circumstàncies de cada moment històric. Es tracta d'un article titulat «Alcora y su Albá. Anotaciones históricas» publicat al Llibre de Festes de l'Alcora de 1950 pel Dr. Cristóbal Pardo Manuel, que indica que en els seus anys d'estudiant d'institut, a València (cap a 1900), ell mateix i un company d'estudis també alcorí (Manuel Palomo) formaven sengles rondalles per a interpretar l'Albà de l'Alcora. Interessants alguns dels comentaris d'aquest article, com el fet que els caps dels dos grups van introduir variacions noves de jota o alguns instruments nous (com el clarinet). Cristóbal Pardo també fa referència a la temàtica o destinataris de les albaades que cantaven tots dos grups, així com a l'escenografia emprada. La data més important de l'Albà era la Nit de Nadal. Després de la missa del gall, en 1900 igual que ara, es cantaven l'albà a la Mare de Déu i l'albà a l'alcalde. Però també es cantaven albaades humorístiques «para lo cual los dos protagonistas [Cristóbal Pardo i Manuel Palomo] en los primeros días de vacaciones de Navidad recogíamos todas las novedades y chascarrillos del pueblo más o menos agradables, componiendo albaes para cantarlas a los pacientes vecinos, que aun sobre no ser muchas veces de su agrado, tenían que celebrar como los demás oyentes las intencionadas agudezas que se lanzaban al aire acompañadas (eso sí) de una buena rondalla».

2.4. Descripció del bé:

Abans d'entrar en matèria referida pròpiament a l'Albà, és necessari que aclarim què és una *albada*.

En el *Trobat*, diccionari integrat, ens diu:

– Peça de música vocal o instrumental que s'interpreta a la nit o a la matinada davant de la casa d'algú que es vol homenatjar o requerir.

– Passeig de colles fent música pels carrers. En la lírica trobadoresca, gènere on l'autor enamorat es plany de l'arribada del nou dia i de la separació de la seua dama.

I en el *Diccionario de la lengua*, 1989, de Publicaciones del Seminario de Estudios Económicos y Sociales de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Castellón, *albada* té una acepció igual que serenata: composició musical, vocal o instrumental, destinada originalment a ser executada a l'aire lliure i a la nit a fi d'honar una persona.

Malgrat les escasses fonts documentals, observem doncs que en 1900 es manté una certa diversificació argumental en les albaades: religioses, protocol·làries, humorístiques o iròniques. Per testimonis orals coneixem que aquestes lletres iròniques o burletes es mantingueren fins després de la Guerra Civil, enginyoses i divertides, però sempre respectuoses. També sembla que era costum cantar-ne d'altres, amb data fixa i dins del cicle festiu de Nadal, a altres col·lectius com ara les dones casades, les fadrines o les vídues, així com les honorífiques i/o commemoratives, dedicades a personatges rellevants, esdeveniments, col·lectius, efemerides, etc.

L'Albà de l'Alcora, com tantes altres tradicions de transmissió oral, ha estat sotmesa a nombrosos vaivens, fruit de la situació política, social i econòmica de cada moment, del canviant suport popular i institucional, etc. Les dècades de 1970-1980 foren un període de decadència i poca participació, però la situació es va revertir el decenni següent, amb la creació del Col·lectiu Pro Defensa de l'Albà, que ha aconseguit incrementar el nombre de persones participants en el cor i rondalla, així com estimular la creació de composicions poètiques mitjançant la convocatòria del Concurs d'Albaades a la Mare de Déu i el nomenament de l'*albader d'honor*, títol que recau en el guanyador de l'esmentat concurs; títol que, amb altres connotacions molt allunyades del mèrit poètic o

estas raíces inciertas y plurales es la presencia, en la Albá de l'Alcora, de diferentes ritmos o compases, como por ejemplo el *zorrico* (compàs de 5/8), de origen vasco. O la jota, que según el prestigioso antropólogo Julio Caro Baroja, tiene posibles influencias moriscas porque en su origen presenta una distribución parecida a la agricultura hortícola (valles del Ebro y Bajo Aragón, Comunitat Valenciana y Murcia).

Es de suponer, que de aquellas albaades hasta las que hoy se cantan en L'Alcora ha habido cierta evolución, manteniendo la esencia de la partitura (con una instrumentación más compleja, esto sí), la motivación de su interpretación o incluso los horarios, pues ya no se interpretan al romper el día, sino en plena noche (la albá a la Virgen María y la albá al alcalde, después de la misa del gallo).

Un interesante documento nos aporta valiosa información para confirmar como la Albá de l'Alcora ha ido variando su estructura en función de aportaciones de los mismos participantes y de las circunstancias de cada momento histórico. Se trata de un artículo titulado «Alcora y su Albá. Anotaciones históricas» publicado en el Libro de Fiestas de L'Alcora de 1950 por el Dr. Cristóbal Pardo Minuel, que indica que en sus años de estudiante de instituto, en València (hacia 1900), él mismo y un compañero de estudios también alcorino (Manuel Palomo) formaban sendas fábulas para interpretar la Albá de l'Alcora. Interesando algunos de los comentarios de este artículo, como el hecho de que los jefes de los dos grupos introdujeron variaciones nuevas de jota o algunos instrumentos nuevos (como el clarinete). Cristóbal Pardo también hace referencia a la temática o destinatarios de las albaades que cantaban ambos grupos, así como a la escenografía empleada. La fecha más importante de la Albá era la Nochebuena. Después de la misa del gallo, en 1900 igual que ahora, se cantaban la albá a la Virgen María y la albá al alcalde. Pero también se cantaban albaades humorísticas «para lo cual los dos protagonistas [Cristóbal Pardo y Manuel Palomo] en los primeros días de vacaciones de Navidad recogíamos todas las novedades y chascarrillos del pueblo más o menos agradables, componiendo albaes para cantarlas a los pacientes vecinos, que aun sobre no ser muchas algarrobas de su gusto, tenían que celebrar como los demás oyentes las intencionadas agudezas que se lanzaban en el aire acompañadas (eso sí) de una buena rondalla».

2.4. Descripción del bien:

Antes de entrar en materia referida propiamente a la Albá, es necesario que aclaremos qué es una *albada*.

El *Trobat*, diccionario integrado, nos dice:

– Pieza de música vocal o instrumental que se interpreta por la noche o de madrugada ante la casa de alguien que se quiere homenajear o requerir.

– Paseo de pandillas haciendo música por las calles. En la lírica trobadoresca, género donde el autor enamorado se queja de la llegada del nuevo día y de la separación de su dama.

Y en el *Diccionario de la lengua*, 1989, de Publicaciones del Seminario de Estudios Económicos y Sociales de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Castellón, *albada* tiene una acepción igual que serenata: composición musical, vocal o instrumental, destinada originalmente a ser ejecutada al aire libre y por la noche a fin de honrar a una persona.

A pesar de las escasas fuentes documentales, observamos pues que en 1900 se mantiene cierta diversificación argumental en las albaades: religiosas, protocolarias, humorísticas o irónicas. Por testigos orales conocemos que estas letras irónicas o burlescas se mantuvieron hasta después de la Guerra Civil, ingeniosas y divertidas, pero siempre respetuosas. También parece que era costumbre cantar otras, con fecha fija y dentro del ciclo festivo de Navidad, a otros colectivos como por ejemplo a las mujeres casadas, las solteras o las viudas, así como a celebraciones honoríficas y/o conmemorativas, dedicadas a personajes relevantes, acontecimientos, colectivos, efemerides, etc.

La Albá de l'Alcora, como tantas otras tradiciones de transmisión oral, ha sido sometida a numerosos vaivens, fruto de la situación política, social y económica de cada momento, del cambiante apoyo popular e institucional, etc. Las décadas de 1970-1980 fueran un período de decadencia y poca participación, pero la situación se revirtió el decenio siguiente, con la creación del Colectivo Pro Defensa de l'Albá, que ha conseguido incrementar el número de participantes en el coro y rondalla, así como estimular la creación de composiciones poéticas mediante la convocatoria del Concurso de Albaades a la Virgen María y el nombramiento del *albader d'honor*, título que recau en el ganador del mencionado concurso; título que, con otras connotaciones muy alejadas

Lletra. Es compon de tres importants parts: peu o jota, estrofes o cos i trobo (cobles i comiats). A tot poeta o poetessa que vulga participar en l'autoria de la lletra se li fa lliurament de les següents bases:

Primera. Condicions

A) El tema consistirà primordialment en una lloança a la Mare de Déu.

B) L'idioma castellà o valencià.

C) Les persones participants asseguren que les obres són originals.

Segona. Estructura

1) Peu: quarteta els versos de la qual, segon i quart, rimaran obligatòriament.

2) Estrofes (com a mínim 5): començaran amb l'últim vers del peu i acabaran amb el segon. Els altres versos rimaran dos a dos (apariats) i el seu número serà indeterminat.

3) El nombre total de versos serà de 50 (màxim).

4) Trobo: quatre quintets que rimaran el primer amb el tercer i cinqué, i el segon amb el quart. Cada estrofa acabarà amb la corresponent del trobo.

5) Comiats. Un màxim de quatre estrofes que podran tindre quatre, cinc o sis versos. Les de quatre versos rimaran, primera amb tercera, i segona amb quarta. Les de cinc versos rimaran igual que el trobo però sense estar lligats al peu. Les de sis versos rimaran, primera amb tercera i sisena, i segona amb quarta i cinquena.

Entre finals dels 70 i primers dels 80 del passat segle, potser motivat per l'auge industrial que va comportar substancials canvis en els costums de la societat alcorina, l'albà va passar per moments d'aclaparament. El minvament del nombre de components en la rondalla i cor quasi van aconseguir la desaparició d'aquesta importantíssima herència cultural de segles d'antiguitat. Era un calvari poder completar el grup de corda, i també que hi haguera solista, en tan important compromís anual de la Nit de Nadal. El mateix va ocórrer amb els poetes, encara que aquest tema de les lletres, potser més complexa pel compromís personal que assumeix qui escriu una albà, ve de més lluny. Ja el juliol de 1957 i segons diu el full parroquial, el capellà va convocar concurs d'albades i va premiar el guanyador amb 300 pessetes, i un accésit de 150 pessetes.

La creació del Col·lectiu Pro Defensa de l'Albà ha sigut la solució idònia, garantia de continuïtat. Actualment, un grup de persones integrants de la mateixa rondalla i cors, mantenen amb força aquesta tradició i aconseguixen, amb el seu bon fer administratiu, la concessió d'ajudes -majorment instruments i recanvis-, tant de l'Ajuntament com de la Caixa Rural San José de l'Alcora, i tots els anys convoca el concurs d'albades (inèdites) a la Mare de Déu.

El concurs d'albades va començar l'any 1994. Des d'aquesta data, la lletra guanyadora és la que se li canta a la Mare de Déu, i en premi, la corporació municipal, nomena a l'autor o autora *albader d'honor* i es realitza un acte protocol·lari en el presbiteri de l'església una vegada finalitzat el cant.

És obligat, segons les normes del concurs, que la persona premiada haurà de compondre també una albà dedicada a l'alcalde, que serà interpretada després de la missa del gall, en el tram o carrer més immediat enfront del domicili d'aquesta autoritat.

Finalitzada aquesta albà, l'alcaldia convida les persones participants, la resta d'autoritats i veïns, a degustar productes propis del Nadal. L'albà a l'alcalde es manté intacta des de temps immemorial, quant a estructura i lloc d'interpretació (a la intempèrie).

En resum, l'Albà de l'Alcora és una de les manifestacions més destacades del patrimoni immaterial local. El seu origen és incert, però presenta nombroses semblances amb altres composicions populars que deriven de la poesia trobadoresca medieval que, transmises per tradició oral de generació en generació, han anat adquirint personalitat pròpia. Documentada ja en el segle XVII, l'Albà de l'Alcora presenta avui una estructura mètrica, musical i instrumental molt consolidada i mereix la seua inclusió en la secció 5a de l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià amb la categoria de bé immaterial de rellevància local.

3. Definició de l'àmbit espacial i temporal

Àmbit temporal: anual, Nit de Nadal

Àmbit espacial: església parroquial de l'Assumpció i carrers de l'Alcora.

Letra. Se compone de tres importantes partes: pie o jota, estrofas o cuerpo y trovo (coplas y despedidas). A todo poeta o poetisa que quiera participar en la autoría de la letra se le hace entrega de las siguientes bases:

Primera. Condiciones

A) El tema consistirá primordialmente en una alabanza a la Virgen María.

B) El idioma castellano o valenciano.

C) Las personas participantes aseguran que las obras son originales.

Segunda. Estructura

1) Pie: quarteta los versos de la cual, segundo y cuarto, rimarán obligatoriamente.

2) Estrofas (como mínimo 5): empezarán con el último verso del pie y acabarán con el segundo. Los otros versos rimarán dos a dos (apareados) siendo su número indeterminado.

3) El número total de versos será de 50 (máximo).

4) Trovo: cuatro quintetos que rimarán el primero con el tercero y quinto, y el segundo con el cuarto. Cada estrofa acabará con la correspondiente del trovo.

5) Despedidas. Un máximo de cuatro estrofas que podrán tener cuatro, cinco o seis versos. Las de cuatro versos rimarán, primera con tercera, y segunda con cuarta. Las de cinco versos rimarán igual que el trovo pero sin estar ligados en el pie. Las de seis versos rimarán, primera con tercera y sexta, y segunda con cuarta y quinta.

Entre finales de los 70 y primeros de los 80 del pasado siglo, quizás motivado por el auge industrial que comportó sustanciales cambios en las costumbres de la sociedad alcorina, la albà pasó por instantes de agobio. La merma del número de componentes en la rondalla y coro casi consiguieron la desaparición de esta importantísima herencia cultural de siglos de antigüedad. Era un calvario poder completar el grupo de cuerda, y también que hubiera solista, en tan importante compromiso anual de la Nochebuena. Lo mismo ocurrió con los poetas, aunque este tema de las letras, quizás más compleja por el compromiso personal que asume quién escribe una albà, viene de más lejos. Ya en julio de 1957 y según reza la hoja parroquial, el cura convocó concurso de albadas premiando al ganador con 300 pesetas, y un accésit de 150 pesetas.

La creación del Colectivo Pro Defensa de l'Albà, ha sido la solución idónea, garantía de continuidad. Actualmente, un grupo de integrantes de la propia rondalla y coros, mantienen con fuerza esta tradición y consiguen con su buen hacer administrativo, la concesión de ayudas -mayormente instrumentos y recambios-, tanto del Ayuntamiento como de la Caixa Rural San José de l'Alcora, y todos los años convoca el concurso de albadas (inéditas) a la Virgen María.

El concurso de albadas empezó en 1994. Desde esa fecha, la letra ganadora es la que se le canta a la Virgen, y en premio, la corporación municipal, nombra al autor o autora *albader d'honor*, realizándose el acto protocolario en el presbiterio de la iglesia una vez finalizado el canto.

Es obligado, según las normas del concurso, que el premiado tendrá que componer también una albà dedicada al alcalde, que será interpretada después de la misa del gallo, en el tramo o calle más inmediata frente al domicilio de esta autoridad.

Finalizada esta albà, la alcaldía invita a las personas participantes, resto de autoridades y vecinos, a degustar productos propios de la Navidad. La albà al alcalde se mantiene intacta desde tiempo inmemorial, en cuanto a estructura y lugar de interpretación (a la intemperie).

En resumen, la Albà de l'Alcora es una de las manifestaciones más destacadas del patrimonio immaterial local. Su origen es incierto, pero presenta numerosos parecidos con otras composiciones populares que deriven de la poesía trobadoresca medieval que, transmitidas por tradición oral de generación en generación, han ido adquiriendo personalidad propia. Documentada ya en el siglo XVII, la Albà de l'Alcora presenta hoy una estructura métrica, musical e instrumental muy consolidada y merece, su inclusión en la sección 5ª del Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano con la categoría de bien inmaterial de relevancia local.

3. Definición del ámbito espacial y temporal

Ámbito temporal: anual, Nochebuena

Ámbito espacial: iglesia parroquial de la Asunción y calles de l'Alcora.